

Nye spændende ture med fornyet bestyrelse - 2

”Fra Vælderskoven følger vi stien langs østsiden af Lindenberg Ådal og Kovsbækken, indtil vi kommer til den smukke Ravnkilde, hvor der er mulighed for at drikke af det kælderkolde, friske og velsmagende kildevand. Vi skal høre om vandmøller, for Lindenberg Ådal er ”vandøllernes paradis”. Turen fortsætter til Lille Blåkilde, der er den største af de fem store kilder, vi vil se på turen. Nu går vi over på den anden side af åen forbi Gravlev Sø og til den kønne kirkeby Gravlev, som Steen Steensen Blicher omtalte så rosende. På vejen tilbage til bilerne ser vi de sidste to af turens kilder. Det er vand, der er temaet for denne tur.”

Sådan lød ordene til efterårets første tur den 13. september, der udgik fra parkeringspladsen på Rebildvej mellem Rold Storkro og Lars Kjærs Hus. Om det var fordi det var den 13. skal være usagt, men dagen bød i hvert fald på silende regn fra morgenstunden. Dette fik Marthin dog vendt til noget positivt, idet han under velkomsten sagde, at dette var nøje planlagt fordi dagens tema netop var vand. Det bevirkede dog, at der ’kun’ var 36 med på turen.

Vi starter turen ved lige at gå over på sydsiden af hulvejen hvor Kovsbækken strømmer frem som følge af presset fra Vælderskovbakken. Navnet skyldes en tidligere møller ved navn

Koger, men bækken kaldes også Kovadbækken, idet der tidligere har været et vadested hvor køerne kunne komme over, siger Helge. Tilbage på ruten om søen slår vi lige et slag op omkring Lars Kjærs Hus, hvor vi naturligvis skal høre om da Lars fik det 3. hold tænder. Men det er især fordi der nede for bakken ses et væld af kilder, som kaldes Marivæld. Sikkert fordi Lars Kjærs kone, Marie, der var dårligt gående, magtede at gå hened for at hente vand til de daglige fornødenheder.

På den videre vej hen mod Ravnkilde stopper Helge op for at gøre opmærksom på hvor smukt landskabet egentlig er. Det er ren bronzealder, siger han. Helt henne ved kilden fortæller Knud Andersen om et hold kursister, som engang kom her forbi i ulidelig sommervarme og opdagede, at en nådig sjæl havde placeret en række øl og vand i hele kildens bredde. Dette skete for 28 år siden og var det hold, som senere blev til Rold Skovs Venner. Da alle er kommet tørskoet over kilden på de udlagte trædesten fortæller Helge om nogle tidligere beboere henne på Bundgården, Jacob Mouritzen Bundgaard og hans kone, Ellen Bundgaard. Jacob Bundgaard gik hver dag her hen til Ravnkilde og drak en kop vand for helbredets skyld. Han blev 74 år, mens hans kone, der aldrig drak vand, blev 92.

Da Helge stopper næste gang, er vi nået hen til den forhøjning i terrænet lige nede for Ørnebjerg, der afslører, at det var her kunstnerkolonien, kaldet Ørnebjergkolonien i sin tid lå. Her havde 14 kunstnere dannet et aktieselskab, hvilket eksisterede i flere år indtil disse atter gik hver til sit. Herefter købte den velhavende kunstner, Hans Nikolaj Hansen hele Ørnebjerg og byggede den store villa oppe på toppen, som vi så ofte har besøgt ruinen af. Helge nævner også, at han gennem længere tid har arbejdet på en ny bog om netop Ørnebjerg og dets beboere. Eneboeren Peter Ørnebjerg og Hans Nikolaj Hansen. Helge kan dog ikke huske bogens titel, men det er der én i selskabet der kan. Den skal hedde, ”Ørnebjerg – almueliv og malerkunst”, siger vedkommende.

Der følger nu en lidt længere etape gennem Bundgaard og herfra videre over åbent land frem til den del af Nørreskov, som også kaldes Ottilielund. Her går vi et lille stykke vej op i skoven for at holde frokostpause, idet der her ligger nogle faldne bøge, som nu danner nogle gode siddepladser. Blandt de levende er der et flot øjetræ, som er lige til at kravle igennem. Men man skal huske at gøre det fra øst mod vest, ellers virker det ikke, siger Helge.

Da vi på den videre tur er nået frem til det sted, hvor gangbroen fører over åen, fortæller Marthin, at man i gamle dage måtte færges over den langt bredere ådal. I den forbindelse fortæller han også om, hvorledes de gamle hulveje er opstået ved at slide terrænet ned. Først til fods, senere til hest og endelig til vogns, hvorved der hver gang blev fjernet lidt jord.

Og tænk, både turlederen og eksformanden formaster sig nu til bare at sætte sig hen på gangbroen, mens de lader Marthin føre holdet det korte stykke vej hen til Lille Blåkilde, som er en af de vandrigeste i området. Kilden kaldes en strømkilde, idet vandet fra mange huller strømmer direkte ud af kalken. På sin vej ned mod åen samles vandet efterhånden i et stort bassin, inden det endelig fortsætter ud i Lindenberg Å.

Der følger nu en lang vandring tilbage mod Gravlev, hvor vi skal se og høre om endnu to kilder. Vi tager dog et lille stop

ved ruinen af huset, hvor heksen Danny Druehyld havde sin første bolig, da hun kom her til egnen. Nu er der ikke meget tilbage, om føje år vil naturen nok selv have ryddet op.

Som den første passerer vi Gravlev Kilde, som er meget vandrig. Helge siger, at Ll. Blåkilde, Gravlev Kilde og Blåhøl, som ligger længere mod nord, er de kilder, som skiftes til at være de største. Længere fremme kommer vi forbi afløbet fra Egebæk Kilde. Med en afstrømning på 30 liter i sekundet har kilden tidligere leveret vand til Egebæk Mølle, som senere blev ændret til at være elektricitetsværk for Gravlev og Oplev.

Nu var der så blot tilbage at tage den sidste tårn hen over engen tilbage til vore biler. Om end det havde været en fugtig tur, havde det alligevel været en dejlig tur, og det havde ikke mindst været dejligt at gense hinanden efter den lange sommerpause. På gensyn i oktober.

Tur 2.

”I dag står turen i træfældningens tegn. Vi ser den herlige og store naturlegeplads Røverknolden, som Statsskoven har anlagt til glæde for børnene. Herfra kommer vi til savværket i Vedsted Skov, hvor savene har fuld fart på i anledning af Rold Skovs Venners besøg. Per Nielsen vil fortælle os om det gamle erhverv. Ad smukke skovveje kommer vi til Brændeskoven, hvor danmarksmesteren i træfældning, den muntre Preben Palsgaard, vil vise os sin kunnen, og måske er vi heldige at overtale ham til at fælde et stort træ. Forbi de kønne skovløberhuse Bjergmosehus, Kobberkrog og Rebild Hedehus kommer vi tilbage til parkeringspladsen.”

Disse var ordene som Helge havde skrevet på indbydelsen til efterårets 2. tur den 11. oktober. En tur, som denne gang skulle udgå fra den store parkeringsplads umiddelbart øst for Rebilds byområde. Ej heller denne gang kom turen til helt at følge programmet, hvilket Helge gør rede for overfor de 58 fremmødte deltagere da vi er nået op til Røverknolden. Vi laver om på det, således at vi efter besøget oppe på det lille savværk, går her tilbage til Røverknolden. Det var meningen, at vi så skulle gå ned i Brændeskoven. Men vi skal et andet sted hen, hvor vi skal møde Preben Palsgaard, som, tror jeg, vil fælde et af de rigtig store træer til ære for Rold Skovs Venner. Preben Palsgaard er jo ikke en ’Hr. hvem som helst’. Han er både danmarksmester og Nordisk mester i alt, hvad der har med træfældning at gøre. Helge slutter med at forklare, at vores herlige skovrider, Bendt Egede Andersen, har givet Preben tilladelse til at

fælde et træ, og endda vil betale hans løn for at gøre det. (Det bør nok nævnes, at statsskoven selv havde et formål med at fælde træet. Red.).

Fra Røverknolden er der jo kun et ganske kort stykke vej at gå op til Vedsted Skovhus, hvor en gruppe entusiaster har fået genopstillet et gammelt savværk i den gamle skovlade. Her bliver vi budt velkommen af Per Nielsen, der indleder besøget med at fortælle om baggrunden for at dette kunne lade sig gøre. Savværket er etableret i samarbejde med Skov- og Naturstyrelsen, hvorpå vi så kunne starte op i 2010 med at arbejde, siger han. I årene 1880 til 1940 blev der oprettet en del små og større savværker rundt omkring i Himmerland. I særdeleshed rundt omkring de større skove. F. eks. Rold Skov Savværk, Nørlund Savværk samt Solbjerg og Hellum Savværker. Den typiske sav, man anvendte var bloksaven, således at man var fri for at stå i de gamle tømmergrave. Herefter fik man så langtømmersave, som den vi har her. Den kommer fra Rørbæk nede ved Hobro, og har især været anvendt til at skære lange brædder op på. Bloksaven kommer oppe fra Vegger og har været i drift her på stedet siden 2015, slutter Per Nielsen. I anledning af vores besøg havde 'savgørerne' startet begge de gamle skovsave op, således at der nu blev lejlighed til at gå rundt og se disse arbejde og måske tillige få sig en god snak med gutterne om savenes opbygning og funktion.

Som nævnt, går vi atter tilbage til Røverknolden. Her omtaler både Helge og Marthin stedet i meget rosende vendinger. Det er en af de mest populære skovlegepladser i hele Nordjylland. For at sikre sig at kunne være her, er der nogen, der kører herved allerede fra morgenstunden, selvom man måske først har et arrangement om eftermiddagen, siger Marthin og fortsætter så med omtale alle de forskellige aktiviteter, der efterhånden er kommet til alt det oprindelige. På Helges forslag bliver der nu afsat et 'frikvarter', således at alle selv kan gå rundt for at tage herlighederne i øjesyn.

Den videre tur går nu ad Himmerlandsvej forbi Rebild Hedehus, hvorefter vi drejer mod nord gennem Vedsted Skov. Her krydser vi Rebild Kirkevej og fortsætter frem til Bundgaardens Kirkevej hvorfra der kun er et ganske kort stykke vej hen til parkeringspladsen hvor Helge har aftalt at mødes med Preben Palsgaard. Denne vej er tillige skovens næstmest befærdede vej, siger Marthin, idet den jo også fører ned til Lille Blåkilde. Han omtaler ligeledes den flotte allé, der er plantet langs vejen, og hvor hvert andet træ er en kastanje. Det har man bl.a. gjort af hensyn til hjortevildtet, idet træets nødder indeholder op til 60 % fedt.

For at tilpasse tiden har vi taget en lille omvej, og da der stadig er tid tilbage kan vi passende benytte denne til at holde frokost. Men som et sikkert tegn på at mødetiden nu er inde, hører vi Preben prøvestarte sin motorsav, men inden han går i aktion, samles vi lige for at høre ham fortælle om livet i skoven. Han fortæller om hvorledes skovmaskinerne er blevet større og større og mere og mere effektive. Da jeg startede her i skoven var vi over 30 mand foruden en planteskole. Nu er vi fem, og jeg er den eneste tilbage, der vælter træer. Men stadigvæk er skoven Danmarks bedste arbejdsplads, siger Preben. Der er ikke noget, der slår årstidernes skiften. Selvfølgelig er arbejdet tungt. Man kommer til at ligne en hest bagefter, men det er et rigtigt godt sted at være. Prebens arbejde består i at vælte de store træer, idet maskinerne ikke kan tage nogen, der er over 60 cm tykke. Han skal bl.a. også ud for at skære fri foran maskinerne efter de store stormfald. Helge supplerer med at fortælle om hvordan Preben klarede at fælde et stort træ, der var til fare for at vælte ned i Helges hus. Træet stod så tæt på, at det ikke bare var sådan lige til at fælde, men Preben klarede det ved at kravle op og skære det ned stykke for stykke. Nærmest som en koalabjørn, siger Helge.

Jeg vil nu tage jer med hen til et træ af en rimelig størrelse, som jeg har fundet længere oppe i skoven, fortsætter Preben. Det er et træ, som skal bruges til en klods til at lave en ny røver af

oppe på knolden. Min bror, Erik, har lavet en røverkælling, men hun er rådnet væk, så vi skal have lavet en ny. Med Preben i spidsen går vi nu i samlet trop ad kirkevejen op til Ørnebakkevej, hvor det udvalgte træ står. Som det vel er de fleste bekendt, starter man for at fælde sådan et stort træ med at lave et såkaldt forhug, hvilket vil sige, at man skærer en kile ud af stammen på den side, som træet skal falde. Det er der ikke nogen risiko ved, så det gør Preben mens alle står i en ring rundt omkring ham. Men af sikkerhedsmæssige grunde bliver folk bedt om at gå om bag træet mens Preben giver det dødsstødet ved at save hele vejen rundt. Det er vist ikke nødvendigt at nævne, at det faldt nøjagtigt som det skulle lige mellem to andre træer.

Alt dette får Helge til at fortælle om en lignende oplevelse. I forbindelse med at TV Nord ville lave en portrætsendelse om Helge, blev han bedt om bare at møde op i skoven. Helge frygtede at han skulle skyde et dyr, men da han så Preben Palsgaard komme sig i møde, blev han klar over, hvad der skulle ske. Helge blev nøje instrueret af Preben om hvad han skulle gøre for at fælde et træ, og fik også at vide, at det skulle falde indenfor 1 meter til hver side fra det udpegede sted. Kan du ikke vise det mere nøjagtigt, sagde Helge, hvad

Preben så gjorde ved at slå en pind i jorden. Men det kan du ikke, sagde Preben. Det kan jeg godt, skal vi vædde? Det gjorde vi så, en flaske Gl. Dansk. Og hvad skete der? Han slog pinden i jorden, svarer Preben med et lunt glimt i øjet.

Hermed var dagens program til ende. Dog ikke helt, som en flot gestus overfor Rold Skovs Venner tilbyder Preben at skære en skive ud af træet til alle, som måtte ønske det. Der er vist ikke mange, der kan prale af, at have fået et så stort og flot stykke Rold Skov med hjem til minde om en god dag i skoven. At det så måske kunne være lidt tungt at bære trofæet tilbage til vore biler, er jo en anden sag helt uden betydning.

Tur 3.

”Vi skal på en smuk og afvekslende tur, hvor vi især skal høre om kulbrænding og kulbrændere. Først går vi gennem Skeldalen og videre ad Bjergvejen til skovens smukkeste stendysse. Området er overordentligt rigt på oldtidsminder. Snart møder vi Frode Jensen, skovens eneste ”rigtige” kulbrænder, der vil fortælle om sin metier. Herfra går turen gennem bøgeskoven i Skørpinglund med de store bronzealderhøje og ”Ønskestenen”. Ad Ørnebakkevej går vi tilbage til parkeringspladsen”.

Atter et spændende oplæg til turen den 8. november, men atter engang forløb turen ikke helt som forventet. Startstedet var fastsat ved søen midt på Rebild Kirkevej, hvor der denne gang mødte ikke mindre end 106 voksne og børn op. Under velkomsten nævner Marthin nogle af årets forskellige temaer, som alle drejer sig om, hvad man kan få ud af skoven, I dag handler det om kulsvidning. Noget, der er blevet gjort såvel her i skoven som mange andre steder fra før bronzealderen. ”Det ved jeg ikke noget om”, siger Helge da Marthin har overladt turen i dennes varetægt. ”Jeg er blevet glemsom, men gudskelov skal vi møde en mand, der ved noget om kulbrænding, så det er meget bedre. Vi skal også se på stendysser, tilføjer Helge og indleder så turen ved at gå ned ad Bundgårdens Kirkevej.

Som omtalt på sidste tur, består den flotte allé langs vejen skiftevis af kastanjer og lind. Det har man bl.a. gjort af hensyn til hjortevildtet, idet kastanjetræernes nødder indeholder op til 60 % fedt. I det store femgrenede kryds går turen nu til højre frem til Skeldalen og videre ad mindre skovveje op til Gyvelvej. Undervejs fortæller

Helge både om naturen og menneskene, der har præget skoven. Herunder ikke mindst om den navnkundige skovrider, Jens Hvass. Vi kommer således frem til Havdalspladsen og fortsætter så mod nord op til Stenstuen.

Her havde en formastelig person gemt sig inde i den flotte stendysse, men der var vist ikke rigtig nogen, der troede på, at han var død. I fællesskab fortæller Helge og den ældgamle formand om stendysser og andre oldtidsminder i Rold Skov. Og netop stendysserne hører til den allerældste oldtidsminder, vi har, idet de er fra begyndelsen af yngre stenalder og dermed cirka 6.000 år gamle. Perioden kaldes også bondestenalderen, idet det gamle jægerfolk var blevet mere bofaste hvilket betød, at man begyndte at bygge varige gravminder over sine døde. Disse dysser kaldes megalitgrave eller storstensgrave og består af en kreds af store sten hvorover der så blev lagt meget stor sten som overligger. Ikke så langt fra Stenstuen har vi en anden kendt dysse, kaldet Ønskestenen. Disse dysser har alle været dækket inde i en høj, men i modsætning Stenstuen, der er helt blotlagt, er det kun overliggeren, der er synlig henne ved Ønskestenen.

Som næste punkt på dagsordenen skal vi på besøg hos kulbrænder Frode Jensen. Og ikke nok med at vi skal besøge Frode, så har Bodil og Marthin også en 'aldeles uventet overraskelse' til os. Vi skal have gløgg og æbleskiver. Det er jo efterhånden en mangeårig 'hemmelighed', at Rold Skovs Venner får gløgg på novemberturen, så det er flot at vores formand og frue fortsat holder denne tradition i hævd.

Det var aftalt med Frode Jensen, at han ville fortælle om kunsten at brænde kul, men da Frode desværre var blevet syg, måtte Marthin selv tage over, hvilket han i øvrigt gjorde ganske glimrende. Marthin indleder med at fortælle, at det allerede i bronzealderen var eftertragtet at bruge trækul som brændsel. Det gav ikke meget røg i de ovne, men brugte indendørs, så det var et erhverv at være kulsvier.

Mange har prøvet at bruge grillkul, men disse er ikke de samme altid. Nogle er faktisk presset savsmuld, der er blandet med jord og sand. De brænder udmærket, men ved en lav temperatur. Hvis man skal have god varme og noget, der brænder jævnt, så skal man bruge rigtige trækul. Det laver man i miler, hvilket man her i skoven stadig kan se sporene af, siger Marthin. Man bygger en mile op ved at dække brændet af med græstørv, således at der ikke går ild i træet, men kun gløder. Kunsten var, at se på røgen. Så længe den var hvid, var det vanddamp. Når der til sidst kom små blå flammer, var det gas, og så skulle man skynde sig at få det hele slukket. Så var kullene færdige.

Træ begynder at brænde ved 285 til 300°, fortsætter Marthin. Her ved Frode foregår brændingen i en container, der er bygget om. I de 3 til 4 dage, som det varer med at brænde træet til kul, er man nødt til at være der i døgnets 24 timer for at holde øje med at røgen er hvid. Det er hårdt, men der er selvfølgelig hjælpere på ind imellem.

Helge tager nu ordet for at undskylde, at han ikke vidste noget om gløggen. (Mon dog? - red.) Det er fantastisk, at vi igen har en formand, der sammen med fru Bodil arrangerer dette. Jeg

synes, at vi skal sige tak for jeres kæmpe dåd med at holde traditionerne i hævd med at berige os med både gløgg og æbleskiver. Så nu skal vi ud at gå i skoven igen. (Stor applaus fra medlemmerne). 'Nej', replicerer Marthin, idet han finder det relevant først at omtale Helges nye bog om Ørnebjerg. Herom mere lidt senere.

Turen fortsætter nu som planlagt langs det nordlige skovbryn til Skørpinglund. Efter en tid stopper Helge atter op for at fortælle. Denne gang om den navnkundige Blære Else, hvis far boede i en jordhule ikke så langt fra Else. Han kom hver dag og fik en mellemmad, skåret af et 8 pounds rugbrød, hvorpå han satte sig hen i gyngestolen. Men en dag holdt gyngestolen pludselig op med at gynge, hvortil Else blot sagde: 'Nu er svinet død'. Det var også Else, der

gik rundt med en hjulbore i Skørping hvorfra hun solgte forskellige ting. Bl.a. kalvekød, der dog smagte umiskendeligt af kronhjort. Og så solgte hun sig selv for 5 kroner, og i den forbindelse skal vi naturligvis høre historien om da Kulsvier Søren fik et hjerteslag mens han og Else lå ude ved stengærdet i Elses have. 'A tøgges nok han lige pludselig blev så tung', sagde Else bagefter. Endelig slutter Helge med at fortælle om Kulsvier Søren's begravelse, der med provst Vinters medvirken fik et noget særpræget forløb

Inden vi helt forlader stedet, beder den gamle formand emeritus nu om ordet. Jeg vil gerne have lov til at vende tilbage til Helges nye bog fordi jeg har haft lidt med den at gøre, siger han. Jeg kan kun bekræfte Marthins ord. Det er en fantastisk flot bog om den lokalitet i Rebild, der hedder Ørnebjerg, og jeg ved, at det ikke 'bare' er et stykke lokalhistorie. At det har været hjerteblod for Helge at skrive den. Helge og jeg har haft et godt samarbejde siden 1987, som også har udviklet sig til at omfatte egnens historie. Jeg har efterhånden fået lov til at sætte et 'fingeraftryk' i flere af Helges bøger, men jeg vil nøjes med at nævne tre. Første gang, jeg blev betroet at læse korrektur, var det af teknisk art, idet Helge i anledning af Himmerlands Elforsynings 75 års jubilæum skrev bogen. 'Kontakten til Himmerland', og det med højspænding er jo nok ikke lige Helges spidskompetence.

Så var der Helges store værk. 'Rold Skov – Danmarks største'. En spændende opgave, idet vi ad flere omgange boede på Ørslev Kloster og derfra tog på Landsarkivet i Viborg for at samle stof. Her drejede opgaven sig især om at læse gotisk håndskrift. Som den 3. bog er der så den nye om Ørnebjerg, hvor der har været mange spændende opgaver med at finde frem til mange af de personer, der bliver omtalt i bogen.

Jamen, hvad hedder den?, spørger Helge. Og her var det så at 'katastrofen' skete. Det kan jeg pludselig ikke huske, må eksformanden erkende, selvom han prompte havde fået et forslag til bogens titel godkendt af Helge. – Ja, hvad hedder den Helge?, må eksformanden så spørge. Og tænk, nu kunne Helge pludselig heller ikke huske titlen korrekt. Det var bare trælst men alligevel også lidt morsomt, men vi fandt dog lyset ved fælles hjælp og kunne så endelig sige den helt korrekte titel: "Portræt af Ørnebjerg – almueliv og malerkunst".

Der var nu blot tilbage at vende tilbage til vores udgangspunkt, hvilket vil sige ud til Buderupholmvejen, og derfra op til søen ad Rebild Kirkevej. Helge havde forlods tilbudt, at Rold Skovs Venners medlemmer måtte købe den nye bog til en favørpris. Et tilbud, der i høj grad blev taget godt imod. Der var rigtig mange, der godt vidste, hvad de skulle få resten af deres søndag til at gå med.

Tur 4.

"Et gammelt, gulnet dokument på skovridergården Moskovgaard fortæller om træskomagerne tilbage i 1800-tallet, og der vil blive talt en del om træsko på denne tur. Heldigvis ved vi en del om træskomagerne og især om én af dem, der var en formidabel fortæller. Hans søn blev berømt. Det var billedhugger Bundgaard. Turen går til Troldeeskoven, hvor Qvistorff sikkert vil fortælle muntre historier om både træsko, skovridere, krybskytter og røvere. Det er ikke nogen lang tur, men vi skal skynde os, for julefrokosten venter på Røverstuen."

Efter en måned med orkanagtige storme skiftende med regn og rusk, blev denne søndag den 8. december da heller ingen undtagelse. I hvert fald hvad regn og rusk angår. Det var derfor flot, at der mødte 55 personer op på parkeringspladsen ved foden af Pumpevejen, hvoraf de 40 endda ønskede at deltage i den efterfølgende julefrokost.

Efter den sædvanlige velkomst med efterfølgende optælling indleder Helge turen med at føre holdet op ad Pumpevejen på vej mod Troldeeskoven. Han stopper dog på halvvejen ud for det sted, hvor man kan se en række parallelle hulveje. Disse er alle opstået som følge af tidligere tiders færdsel ned mod Skillingbro for der at kunne passere Lindenberg Å.

Næste stop sker oppe ved Lerhule Hede, der har navn efter Lerhulehus. En tidligere beboelse,

som dog ikke eksisterer mere. Her på stedet finder man også en af Rold Skovs mange nye søer, hvilket får Helge til at fortælle om en anden sø, som man måtte nedlægge da man lavede den nye omfartsvej under jernbanen. Et projekt, som skovrideren ikke var meget for, men han gik med til det, mod at der blev lavet 14 andre søer. De såkaldte Leif-søer, som skovfoged Leif Lyngsø er ekspert i at oprette.

Henne ved Hvasstræet, fortæller Helge om 'Kongen af Rold', som han har tituleret Jens Hvass i en lille bog, han har skrevet om ham. En titel, som greve Hans Ove Schimmelmann oprindelig havde givet Jens Hvass, da han engang skulle tale i Rotaryklubben. Hvasstræet er et af de få træer i Rold Skov, der er opkaldt efter en person, siger Helge, samtidig med at han påpeger hvor flot den er med alle sine 'øjer' imellem de mange stammer.

Efter at det er blevet tilladt at foretage vielser her i skoven, fandt den første vielse af et brudepar, der begge havde kendt Jens Hvass, netop sted her ved Hvasstræet under medvirken af den lokale præst, følger Marthin til.

Helge prøver nu at finde resterne af Prinsessetræet. Det stod jo ikke langt fra Hvasstræet, men efterhånden er det så godt som umuligt. Der er ikke mere tilbage af det. Til gengæld fortæller han om den forholdsvis lille storm, der tog livet af det, og om at man efterfølgende savede det stykke ud, hvor 'øjet' havde siddet, for at konservere det. Naturligvis skal vi også høre historien om da kong Frederik ringede til Jens Hvass en tidlig morgen for at spørge, om de tre prinsesser måtte komme på besøg i Rold

Skov. En opringning som Jens Hvass tog meget unødigt op fordi han ikke troede på, at det virkelig var kongen, der ringede, men en eller anden, der tog gas på ham. Men det *var* kongen, der ringede. Ligeledes hører vi historien om det gastronomiske selskab, hvis formand sad uhjælpelig fast i træets forholdsvis lille øje. Kun ved brug af godt med sæbe fik Helge ham omsider lempet ud deller for deller.

Henne ved Spættetræet skal vi selvfølgelig høre om Jens Hvass og hans stævнемøde med spætten. Han havde engang haft en gruppe kvinder med på tur her op i Trolde skoven og sagt, at han en gang imellem holdt stævнемøde her. Han håbede, at han havde kunnet forarge dem, men tog så sin stok og gik hen og slog på træet. Og ud kom spætten. Da Helge senere spurgte Jens Hvass om den historie var rigtig, svarede han. Ja, det er den, og den er langt bedre end du tror. Jeg vidste selvfølgelig, at det lige var på den tid, hvor spætten lå derinde. Jeg foldede dog diskret hænderne bag på ryggen og kiggede op sagde. "Nu må du sgu hjælpe mig". Så slog jeg på træet, og ud kom spætten og imponerede var de. Jeg foldede så hænderne én gang til og sagde. "Det skal du sgu have tak for". (Ja, den Jens Hvass).

På vores videre færd kommer vi forbi et meget stort øjetræ. Øjet er så stort, at man bare kan gå igennem det, hvilket Helge opfordrer alle til at gøre for at modvirke engelsk syge. Men det skal være fra øst mod vest, siger han, ellers virker det ikke.

Vi stopper næste gang ved nogle træer, der ligesom har en pels bestående af blødt mos. Her fortæller Helge om skovens udseende og udvikling i den tid hvor den har været statsskov. Der ligger bl.a. en beretning nede på Mosskovgård, der fortæller, at når der var auktion på træ, så ville træskomagerne gerne have de træer med 'pels' på. Det har jeg undret mig over, men har aldrig kunnet få en forklaring på, siger Helge. Den kan formand Marthin imidlertid give. Mosset danner ligesom et ekstra lag uden på træet, således at det også bevarer sin fugtighed i tørre perioder. Og da træ, der har den rigtige fugtighed, er lettere at skære i, er det selvsagt også lettere at bearbejde. Det ku' man da have sagt sig selv, slutter Marthin med et smil på læben.

Undervejs har Marthin fortalt om nogle forskellige former for svampe. Men nu er det Helges tur til at fortælle om den store stinksvamp. (Vistnok hans yndlingssvamp, red.). Den er pudsigt

ved at den danner en ring med hekseæg. Men lige pludselig på en varm eftermiddag, så tager fanden ved disse æg, så de rejser sig og får et format, der har en umiskendelig lighed med en lysten mand, når han er allerflottest. Jens Hvass fortalte gerne historien om den gang, hans kusine skulle til eksamen på Landbohøjskolen. Da hun kom ind til det grønne bord, stod der en bakke med tre forskellige svampe. Hun fortalte længe og detaljeret om de to, men da censor også gerne ville høre om den tredje, den store stinksvamp, blev hun aldeles rød i hovedet, hvortil censor sagde. ”Fuldstændigt rigtigt – bestået”.

Nu skal vi hen til Skovtårnet, siger Helge. Her forklarer han om tårnets tilblivelse. Lige i nærheden havde der tidligere stået en bæk, kaldet Grevindens Bæk, hvorfra der var en herlig udsigt ud over landskabet. Men da træerne efterhånden blev større, var det slut med at kunne nyde denne udsigt, hvorfor Jens Hvass efter gentagne opfordringer lod bygge det nuværende tårn. Besøget slutter naturligvis med at alle blev opfordret til at bestige de 54 trin op til toppen af tårnet. Kun få undlod at gøre det.

Hermed var vi nået til vendepunktet for dagens tur, hvilket betyder, at vi stort set går samme vej tilbage til udgangspunktet. Undervejs stopper Helge dog lige op for at sige tak for i dag samt ønske god jul til de, som ikke ønskede at deltage i julefrokosten.

Efter en tur, præget af regn og rusk, var det en lise at komme af det våde tøj og ind i varmen på Røverstuen. Her byder Marthin velkommen og omtaler også de 8 nye ture, som han og Helge har lavet i fællesskab til næste år. Efter en tid holder Kätthe en speciel form for takketale til Helge, hvorpå Marthin overrækker ham årets gave som tak for indsatsen i 2015. Helge takker for gaven ligesom også han benytter lejligheden til at omtale det nye program, hvilket han finder særdeles godt og spændende.

Traditionen tro afholdes også vores ’omvendte’ lotteri under Marthins ledelse og med Elinor Rasmussen som lykkens gudinde. Der udloddes 6 præmier. 3 eksemplarer af Helges nye bog: ’Portræt af Ørnebjerg – almueliv og malerkunst’, samt 3 flasker rødvin. Som det sidste punkt på dagsordenen fik vi omsider sunget Dagmar og Frodes julesang: ’Rold Skovs Venners Julesang’. Vi fik den forærende allerede i 2012, men af forskellige årsager har den desværre ligget over til nu. Men tak til Dagmar og Frode, og tak til alle for året der gik. Atter engang blev det et år med hyggeligt samvær og utroligt mange gode og spændende oplevelser.

pa

Turledelse efterår 2015:

Turleder: Helge V. Qvistorff, Terndrup
 Formand: Marthin Nygaard, Skørping
 Kasserer: Kätthe Larsen, Molbjerg, Støvring
 Sekretær: Bente Bruun, Ladelund, Nørager
 Bestyrelsesmedlem: Bodil Nielsen, Skørping
 Webmaster: Lennart Greig, Odense

tlf. 98 39 17 97.
 tlf. 22 80 74 89.
 tlf. 98 39 55 96.
 tlf. 51 89 44 47.
 tlf. 40 81 40 89
 tlf. 98 38 30 49.

Fotograf: Ole Christiansen, Klarup m.fl.